

Український АПК впевнено почуввається на зовнішніх ринках

Україна лідирує в експорті цілої низки сільськогосподарських культур та харчових продуктів. Зокрема, це рослинні жири, вироби рослинного походження та окремі продукти тваринництва. Водночас, вона досі не увійшла до числа провідних країн-експортерів, які на ринках сільськогосподарської продукції визначають світові ціни.

Цю думку під час конференції «Актуальні питання зовнішньоекономічних відносин України з країнами світу в сфері розвитку торгівлі аграрною продукцією», яка нещодавно відбулася в Києві, висловив заступник директора Інституту аграрної економіки Микола Пугачов. За його інформацією, зараз наша країна впевнено лідирує за зовнішніми поставками олії, посідає 3 місце за експортом ячменю та 8 – пшениці.

Загалом за 40 останніх років обсяги українського експорту зросли у 50, а продукції сільськогосподарського виробництва – майже в 20 разів. Нічого дивного у цьому немає, оскільки певний час на зовнішніх ринках особливим попитом користувалася вітчизняна продукція металургійної та хімічної галузей. Втім, нині обсяги зовнішніх продажів аграрної продукції за динамікою перевищують їх.

З 16 квітня 1991 року експорт сільськогосподарської продукції регулюється законом «Про зовнішню економічну діяльність». Друга віхова подія, яка відбулася в сучасній історії вітчизняного АПК, припала на 2008 рік. Саме тоді Україна

оформила свій вступ до Світової організації торгівлі (СОТ).

На пам'яті багатьох з нас тогочасні припущення деяких експертів стосовного того, що членство в СОТ негативно позначиться на українському агропромисловому виробництві. Зокрема, лунали погрози, що у такий спосіб можемо втратити не лише зовнішній, а що найбільш важливо – внутрішній ринок. А це може загрожувати банкрутством численних сільгосппідприємств, зростаючим безробіттям у сільській місцевості.

Керівник Проекту ПРООН «Сприяння розвитку міжнародної торгівлі» Ірина Кобута заспокоїла – на щастя, такі невтішні прогнози не здійснилися. Отже, в Україні стосовно СОТ спрацював найбільш оптимістичний варіант – наша країна зуміла витримати гостру конкуренцію як на внутрішньому ринку, так і на зовнішньому. Більше того, СОТ спонукала до подальшого розвитку вітчизняний АПК.

На підтвердження своїх слів Ірина Кобута навела такі дані. У зовнішній торгівлі станом на 2011 рік Україна мала від'ємне сальдо. Воно сягало 14,2 млрд дол. Це якщо брати до уваги всі групи товарів. Що ж стосується сільськогосподарської продукції, то сальдо виходило зі знаком плюс і становило 6,4 млрд дол. Звідси висновок – вітчизняний АПК для національної економіки виконує стабілізуючу функцію.

За роки перебування у СОТ, за даними Ірини Кобути, значно збільшився експорт сільськогос-

НТП: ПРОБЛЕМИ ПОШУКИ ЗДОБУТКИ

подарської продукції. За цей час він сягнув 17 млрд дол. Цьому, певною мірою, сприяла світова продовольча криза, зростання світових цін та девальвація гривні.

Після вступу України до СОТ частка сільськогосподарських товарів у загальному експорті, наголосила Ірина Кобута, збільшилася до 20%. До 2008 року цей показник не перевищував 12%.

Найбільш динамічно розвивається експорт зернових культур. У структурі продажів на зовнішніх ринках на них припадає 28%.

Експорт жирів збільшився за рахунок соняшникової олії. Нині цей показник дорівнює 27%, а раніше (до СОТівського періоду) становив 20%.

У перший рік перебування України в СОТ у 5 разів збільшився імпорт м'яса та м'ясних продуктів. Але вже у 2009-2011 роках намітилася інша тенденція: через структурні зміни, які відбулися у птахівництві та тваринництві, обсяги поставок м'яса та м'ясних продуктів в Україну почали істотно скорочуватися.

Якщо виходити з даних Проекту ПРООН «Сприяння розвитку міжнародної торгівлі», то Україна досить добре забезпечена продовольством. А це багато важить, оскільки питання продовольчої безпеки для будь-якої держави завжди залишається пріоритетним і таким, що стосується національної безпеки.

Так, позаторік, ми були забезпечені олією на 464,9%, зерном - на 134,5%, молоком і молочними продуктами - на 106,8%, овочами - на 100,2%, м'ясом і м'ясопродуктами - на 92,9%, плодами, ягодами та виноградом - на 72,4%. Рентабельність сільськогосподарського виробництва у цей час в рослинництві становила 32,3%, а в тваринництві - 13%.

На переконання Ірини Кобути, через обмеження державою експорту пшениці протягом 2008-2010 років сільгоспвиробники недоотримали 18 млрд грн. або 2,3 млрд. дол. Це істотна сума, яка могла б посприяти динамічнішому розвитку галузі.

Ірина Кобута впевнена, що членство України в СОТ є запобіжником для її можливого вступу до Митного союзу. Інакше тоді нашій країні доведеться переглядати партнерські угоди з усіма державами, які вона сформувала при вступі до СОТ. «Норми СОТ мають пріоритетне значення порівняно з нормами Митного союзу», - сказала Ірина Кобута.

Серед країн, до яких Україна експортує найбільше своєї продукції, учасники конференції називали країни Євросоюзу, Саудівську Аравію, Єгипет, Туреччину, Білорусь, Казахстан, Росію. Також відзначали, що найбільше прямих іноземних інвестицій надходить з ЄС. Наприклад, внесок країн європейської спільноти в інвестування українського сільського господарства становить 92, а в харчову промисловість - 77%.

До країн, які найактивніше інвестують у наш АПК, належать Велика Британія, Німеччина, Польща та Кіпр. Щоправда, експерти не виключають, що кіпрські інвестиції, насправді, є українськими. Просто свого часу вітчизняний капітал вивіз свої кошти до цієї країни, а зараз повертає їх на історичну батьківщину.

Експерт Проекту USAID «АгроІнвест» Олександр Муляр впевнений, що експортний потенціал української аграрної галузі не вичерпано. Насправді, її можливості є набагато більшими. «Україна почне реалізовувати їх повною мірою, якщо запровадить прогнозований земельний ринок та сприятиме вдосконаленню ринкової інфраструктури. Це дасть змогу стабільно залучати потрібні інвестиції для технічного та технологічного оновлення аграрного сектору, сформувати кращу ціну на аграрну продукцію, а отже, сприятиме зростанню прибутковості аграрного виробництва та збільшенню доходів виробників».

А це значить, що наша країна у подальшому має шанс потрапити до числа великих експортерів - США, ЄС, Австралії, Аргентини та Бразилії, які своїми поставками на зовнішні ринки регулюють світові ціни на сільськогосподарську продукцію. І, зрозуміло, роблять це в своїх інтересах.

Максим НАЗАРЕНКО,
Національний прес-клуб
з аграрних та земельних питань